

Artikel 35. Over het heilig avondmaal van onze Heere Jezus Christus.

A. Tweeërlei leven en tweeërlei voeding

Wij geloven en belijden dat onze Zaligmaker Jezus Christus het sacrament des heiligen avondmaals verordend en ingesteld heeft¹, om te voeden en te onderhouden degenen die Hij alrede wedergeboren, en in Zijn huisgezin, hetwelk is Zijn Kerk, ingelijfd heeft. Nu hebben degenen die wedergeboren zijn, in zich tweeërlei leven²: het ene lichamenlijk en tijdelijk, hetwelk zij van hun eerste geboorte medegebracht hebben, en allen mensen gemeen is; het andere is geestelijk en hemels, hetwelk hun gegeven wordt in de tweede geboorte, dewelke geschiedt door het woord des Evangelies, in de gemeenschap des lichaams van Christus; en dit leven is niet gemeen, dan alleen den uitverkorenen Gods.³ Alzo heeft ons God, tot onderhouding des lichamenlijken en aardse levens, aards en gewoon brood verordend, hetwelk daartoe dienstig is, en allen gemeen is, zowel als het leven. Maar om het geestelijk en hemels leven te onderhouden, hetwelk de gelovigen hebben, heeft Hij hun gezonden een levend Brood, Dat van den hemel nedergedaald is, te weten Jezus Christus⁴, Dewelke het geestelijk leven der gelovigen voedt en onderhoudt⁵, als Hij gegeten, dat is, toegeëigend en ontvangen wordt door het geloof, in den geest.⁶

B. Tekenen en betekende zaak

Om ons dit geestelijk en hemels Brood af te beelden, heeft Christus verordend een aards en zienlijk brood, hetwelk een sacrament is van Zijn lichaam, en den wijn tot een sacrament Zijns bloeds⁷; om ons te betuigen dat wij, zo waarachtiglijk als wij het sacrament ontvangen en houden in onze handen, en het eten en drinken met onzen mond, waarmede ons leven daarna onderhouden wordt, ook zo waarachtiglijk door het geloof⁸ (hetwelk de hand en mond onzer ziel is) het ware lichaam en het ware bloed van Christus, onzen enigen Zaligmaker, ontvangen in onze zielen tot ons geestelijk leven. Nu, zo is het zeker en ongetwijfeld, dat ons Jezus Christus Zijn sacramenten niet tevergeefs heeft bevolen.

C. Het verband tussen tekenen en betekende zaak

Zo werkt Hij dan in ons al wat Hij door deze heilige tekenen ons voor ogen stelt; hoewel de wijze ons verstand te boven gaat, en ons onbegrijpelijk is, gelijk de werking des Heiligen Geestes verborgen en onbegrijpelijk is.⁹ Intussen zo feilen wij niet, als wij zeggen dat hetgeen door ons gegeten en gedronken wordt, het eigen en natuurlijk lichaam en het eigen bloed van Christus is; maar de wijze op welke wij dit nuttigen, is niet de mond, maar de geest, door het geloof. Alzo dan blijft Jezus Christus altijd zittende ter rechterhand Gods Zijns Vaders in de hemelen¹⁰, en laat toch daarom niet na, ons Zijner deelachtig te maken door het geloof.

D. Door wie de betekende zaak wordt ontvangen

Deze maaltijd is een geestelijke tafel, aan dewelke Christus Zichzelven ons mededeelt met al Zijn goederen, en doet ons aan haar genieten, zowel Zichzelven, als de verdiensten Zijns lijdens en stervens¹¹; voedende, sterkende, en vertroostende onze arme troosteloze ziel door het eten Zijns vleses, en haar verkwikkende en vermakende door den drank Zijns bloeds. Voorts, hoewel de sacramenten met de betekende zaken samengevoegd zijn, zo worden zij nochtans met deze twee zaken door allen niet ontvangen.¹² De goddeloze ontvangt wel het sacrament tot zijn verdoemenis, maar hij ontvangt niet de waarheid des sacraments; gelijk als Judas en Simon de tovenaars beiden wel het sacrament ontvingen, maar niet Christus, Die daardoor betekend wordt¹³, Welke den gelovigen alleen medegedeeld wordt.¹⁴

E. Hoe het HA gehouden moet worden

Ten laatste, wij ontvangen het heilig sacrament in de verzameling des volks Gods¹⁵ met ootmoedigheid en eerbied, onder ons houdende een heilige gedachtenis des doods van Christus, onzen Zaligmaker, met dankzegging, en doen aldaar belijdenis van ons geloof en van de Christelijken religie.¹⁶ Daarom behoort

42 zich niemand daartoe te begeven, zonder zichzelf eerst wel beproefd te hebben; opdat hij, etende van
dit brood en drinkende uit dezen drinkbeker, niet ete en drinke zichzelf een oordeel.¹⁷ Kortelijk, wij
45 zijn door het gebruik van dit heilig sacrament bewogen tot een vurige liefde jegens God en onze naaste.

F. De avondmaalstrijd

Daarom verwerpen wij alle inmenselen en verdoemelijke vonden die de mensen bij de sacramenten
48 gedaan en gemengd hebben, als ontheileringen daarvan, en zeggen dat men zich moet laten vergenoegen
met de ordening die Christus en Zijn apostelen ons geleerd hebben, en spreken gelijk zij daarvan
gesproken hebben.

1: Matth. 26:26-28; Mar. 14:22-24;

Luk. 22:19-20; 1 Kor. 11:23-26.

2: Joh. 3:5-6.

3: Joh. 5:25; Joh. 10:28; 1 Joh. 5:12

4: Joh. 6:32-33 en 48-51.

5: Joh. 6:63; Joh. 10:10.

6: Joh. 6:40 en 47.

7: Joh. 6:55-56; 1 Kor. 10:16.

8: Ef. 3:17.

9: Joh. 3:8.

10: Matth. 26:11; Mar. 16:19; Hand.

3:21.

11: Rom. 8:32; 1 Kor. 10:3-4.

12: 1 Kor. 2:14.

13: Luk. 22:21-22; Hand. 8:13 en 21.

14: Joh. 3:36.

15: Hand. 2:42; Hand. 20:7.

16: Hand. 2:42 en 46; 1 Kor. 11:26,27.

17: 1 Kor. 11: 28-30

VRAGEN

1. Wie zijn die 'wij' steeds aan het begin van een geloofsartikel? (regel 1)
2. Waarmee geloven we? (NGB 1)
3. Waarmee belijden we? (NGB 1)
4. Wie heeft het HA ingezet? (1)
5. Wat is verordenen? (2, woordenboek)
6. Welke twee werkwoorden geven Zijn bedoeling weer? (2, 3)
7. Wie hebben deze voeding nodig? (2, 3)
8. Hoe wordt de Kerk genoemd? (3)
9. Welk tweërlei leven hebben de wedergeborenen? (4, 5)
10. Hoe krijgen ze het eerste leven? (4)
11. Hoe krijgen ze het geestelijk leven? (5, 6)
12. Door welk middel wordt dat gewerkt? (6)
13. Heeft iedereen dit leven? (7)
14. Hoe worden de wedergeborenen genoemd? (7)
15. Wat hebben we nodig tot onderhoud van het aardse leven? (8, 9)
16. Geldt dat voor iedereen? (9)
17. Door welke middel wordt 'leven' dus onderhouden?
18. Wat is het voedsel voor de gelovigen? (10,11)
19. Hoe wordt dat genoemd in Joh 6: 32 en 33? (tekstverwijzing nummer 4)
20. Hoe wordt dat ontvangen? (12)
21. Hoe vatten we de eerste twaalf regels samen? letter A
22. Wat is de functie van een teken? (14)
23. Wat zijn de twee tekenen in het HA? (14, 15)
24. Wat houdt de uitdrukking 'betekende zaak' in?
25. Waar wijzen de twee tekenen in het HA op? 14, 15)
26. Wat 'betuigen zij ons'? (16-18)
27. Hoe wordt het geloof genoemd? (18)
28. Wat is dus de bedoeling van de sacramenten? ((19, 20)
29. Hoe kunnen we regel 14-20 samenvatten? Letter B

30. *Wie werkt (22) de zaak waarop de tekenen wijzen? (20)*
31. *Om welke twee tekenen gaat het hier natuurlijk? (22)*
32. *Waarom worden die twee 'heilige tekenen' genoemd? (22)*
33. *Wat wordt er van de manier van deze werking gezegd? (22, 23)*
34. *Waarom is de manier van deze werking onbegrijpelijk? (23, 24)*
35. *Waarin vergissen we ons intussen niet? (24, 25)*
36. *Op welk nuttigen valt niet de meeste nadrukt? (25, 26)*
37. *Op welk nuttigen komt het dus aan? (26)*
38. *Waar bevindt Zich Jezus Christus met Zijn lichaam sinds de hemelvaart altijd? (26, 27)*
39. *Maar wat kan Hij van daar uit toch doen? (27, 28)*
40. *Wat is 'deelachtig maken'? (27, 28)*
41. *Hoe kun je regel 22 – 28 samenvatten? Letter C*
42. *Hoe wordt het Heilig Avondmaal genoemd? (30)*
43. *Wat betekent 'geestelijk'? (30)*
44. *Wat doet Christus tijdens deze maaltijd? (30)*
45. *Welke zaken doet Hij tijdens deze maaltijd 'genieten'? (31)*
46. *Met welke drie werkwoorden wordt de werking van het brood uitgedrukt? (31, 32)*
47. *Hoe voelen de avondmaalgangers zich? (32)*
48. *Met welke twee werkwoorden wordt de werking van de wijn uitgedrukt? (32, 33)*
49. *Wat drukt vijfmaal de werkwoordsvorm uit? (31-33)*
50. *Wat is samengevoegd? (33, 34)*
51. *Wat wordt bedoeld met 'sacramenten'? (33)*
52. *Wat wordt bedoeld met 'betekende zaken' (34)? (32, 33)*
53. *Geldt dat automatisch voor iedere avondmaalganger? (34)*
54. *Welke twee soorten avondmaalganger zijn er dus? (34 en 37)*
55. *Wat ontvangen de eersten? (34, 35)*
56. *Wie worden daarvan als waarschuwende voorbeelden genoemd? (36)*
57. *Wat ontvangen die wél? (36)*
58. *Maar wat ontvangen zij niet? (36)*
59. *Wie wordt in het HA 'betekend'? (36, 37)*
60. *Aan wie wordt Hij 'alleen medegedeeld'? (37)*
61. *Wie moeten we dus bevindelijk kennen om aan het HA te mogen en kunnen gaan? (37)*
62. *Waar staat dit in Gods Woord? (verwijstekst nummer 14)*
63. *Hoe kun je regel 30 - 37 samenvatten? Letter D*

64. *Hoe kun je regel 39 – 44 samenvatten? (letter E)*
65. *Waar wordt het HA gehouden? (39)*
66. *Welke bewijsteksten staan hierbij? (bewijsteksten nummer 15)*
67. *Hoe wordt de bediening van het HA in deze teksten genoemd?*
68. *Waarom brengen we het HA dus niet bij zieken of in verzorgingshuizen?*
69. *Hoe wordt het HA 'ontvangen'? (39, 40)*
70. *Hoe naderen dus de ware avondmaalgangers? (Omschrijf 'met ootmoedigheid en eerbied' met je eigen woorden)*
71. *Waarom wordt steeds het woord 'heilig' gebruikt? (voor sacrament en voor gedachtenis, 39 én 40)*
72. *Wat wordt er overdacht? (40)*
73. *Welke twee zaken gaan er met deze 'heilige gedachtenis' gepaard? (40, 41)*
74. *Welke twee zaken worden er beleden? (41)*
75. *Wat is het verschil tussen deze twee? (41)*

76. *Wat mag voor de avondmaalsgang nooit ontbreken? (41,42)*
77. *Wil je in een Bijbel met kanttekeningen de laatste bewijstekst van nummer 16 eens opzoeken en aandachtig vers 27 lezen, met daarbij kanttekening nummer 71?*
78. *Wanneer wordt volgens de eerste regels van deze kanttekening het HA 'onwaardig' gebruikt?*
79. *Wie kunnen dat doen? (er worden vier voorbeelden genoemd, steeds beginnend met óf)*
80. *Hoe doen ze dat?*
81. *Geldt dit alleen voor onbekeerde mensen?*
82. *Waarom maakt men zich schuldig bij onwaardig gebruik? (1 Kor 11: 27b)*
83. *Wat betekent dat?*
84. *Wil je in een Bijbel met kanttekeningen de bewijstekst nummer 17 opzoeken en aandachtig vers 28 lezen, met daarbij kanttekening nummer 73?*
85. *Hoe wordt hier in de zelfbeproeving de ellende uitgedrukt?*
86. *Hoe wordt hier in de zelfbeproeving de verlossing uitgerukt?*
87. *Hoe wordt hier in de zelfbeproeving de dankbaarheid uitgedrukt?*
88. *Wil je nu kanttekening 73 nog eens in eigen woorden samenvatten? (gebruik de woorden: zonde – Jezus-wandel)*
89. *Waar vind je deze drie stukken nog meer?*
90. *Wat gebeurt er als we zónder zelfbeproeving het HA gebruiken? (43)*
91. *Wat is het verschil tussen een oordeel en hét oordeel?*
92. *Wat is volgens 1 Kor 11: 30 het gevolg van een verkeerde avondmaalpraktijk voor de hele gemeente?*
93. *Wat betekent het woord 'kortelijk'? (43)*
94. *Waarom worden Gods kinderen aangespoord door het gebruik van het HA? (43,44)*
95. *Wat valt je op, wanneer je deze twee zaken vergelijkt met de tien geboden?*
96. *Wat wordt verworpen? (46)*
97. *Hoe wordt de afkeer hierover uitgedrukt? (46)*
98. *Hoe worden deze afwijkende praktijken zelfs genoemd? (47)*
99. *Wat zou dit bij voorbeeld kunnen zijn? (zelf een voorbeeld bedenken)*
100. *Waarom moeten we eenvoudig genoeg hebben? (47,48)*
101. *Hoe moet het onderwijs over het HA zijn? (48,49)*
102. *Hoe kun je regel 46 – 49 samenvatten? (opschrift letter F)*
103. *Waarom zou er over het HA zoveel strijd zijn (geweest)?*
104. *Wat zegt jou het gebroken brood?*
105. *Wanneer en hoe krijgt het HA waarde in een mensenleven?*